

У. 8438/8

Закордонне бюро Української Радикально-Демократичної Партії

136/32/
*

Бюлетень ч. 3

115

Видання неперіодичне

1930

21 8438/2

ЗАКОРДОННЕ БЮРО

УКРАЇНСЬКОЇ РАДИКАЛЬНО ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

БЮЛЕТЕНЬ.

ч. 3

Травень 1930.

136732/1



ОД ЗАКОРДОННОГО БЮРА.

Харківський процес закінчився. Своє ставлення до нього З.Б. зафіксувало в попередньому бюлетені. Ширні висновки із цього процесу, оцінку його значіння в нашій національно-визвольній боротьбі З.Б. відкладає до бюлетеня наступного, коли матиме всі необхідні для того матеріяли.

Тепер можемо лише констатувати.

Процес наявно виказав, в чому більшовицька окупаційна влада на Україні вбачає найбільшу загрозу для свого існування. Це - ідея УНР, яка не тільки не вмерла, але зростає й шириться серед мас українського народу, знаходячи собі нових адептів і мучеників.

Зрозуміло, що те, в чому ворог наш вбачає для себе загрозу і небезпеку, для нас повинно бути провідною лінією в нашій боротьбі.

І харківський процес лише ствержує, що наші позиції, наша напрямна лінія були вірними, і по тому шляхові маємо простувати й далі.

І ще один висновок ми маємо зробити з цього процесу. Процес нам вказує, в яких тяжких, неможливих умовах доводиться провадити політичну роботу на Україні. Безодня провокації, шпигунства, небувалий в історії культурних країн політичний тиск - все це майже унеможлиблює яку-будь конструктивну працю в совітських умовах. Навіть праця по творенню справжніх національних культурних цінностей, такес, на яких не було би штампю офіційного інтернаціоналізму московського гатунку. І це накладає тим більший обов'язок на нас, українську еміграцію, з більшою енергією, завзяттям і відданістю провадити пра-

цю тут, де ми маємо до такої праці незрівняно ширші можливості.

-----o-----

К.Мацієвич.

НА ПЕРЕЛОМІ.

Давно вже минули ті часи, коли європейські держави вважали Совітський союз організацією, з якою можливо встановити більш-менш нормальне співжиття, якісь людські взаємовідносини, економічні постійні зносини то-що. Та атмосфера, що панувала в Європі за часів конференції в Генуї та Рапальської умови, зникла майже зовсім під впливом глибокого і фактичного зрозуміння самої істоти ССРСР та тих засад, що лежать в основі цієї своєрідної державної організації.

Але мабуть і ті останні надії, які ще інколи відроджувались в різних країнах Європи, на можливість повільного та поступового заведення ССРСР до міжнародної системи, тепер остаточно розвіялись під тиском тих фактів, що виявились за біжучий рік та які наочно виказали, оскільки безпідставні були ці надії, оскільки, навпаки, небезпечним і шкідливим для самих основних засад європейської цивілізації являється таке довірливе та в де-якій мірі поблажливе відношення до участі ССРСР у міжнародній співпраці з полегшенням його представникам діяльності в міжнародньому масштабі.

Недурно го в країні, яка цьому в найбільшій мірі співчувала, яка найбільш прислужилася до того, що представники ССРСР почали трактуватися нарівні з іншими представниками держав, тепер усе частіш і частіш виникають сумніви що-до правдивості такої поведінки, та все більш зростає протест проти того одностороннього зловживання, яке виявляють представники ССРСР своєю "дипломатією" для цілком руїницької праці. Навіть і там, у Німеччині, яка весь час під оглядом різних політичних та економічних міркувань грала роль політичного протектора ССРСР, наявно починає зростати зрозуміння небезпечності цієї гри і в першу чергу для своєї ж країни.

Треба віддати справедливість спільникам Німеччини, що вони майже найбільш "щиро" віддячили за-

приятеній з ними країні у своїй міжнародній праці, правда, не забуваючи також і про інші держави і особливо про ті, що мають великі колоніальні інтереси. В останні часи вони звернули особливу увагу на колонії Франції, викликавши там солідні заворушення і повстання, маючи на увазі вказати, що для них не існує ріжниць по між державами, коли справа йде про їхні спеціальні цілі.

Але в даному випадку ми хотіли б звернути увагу, з самої останньої діяльності ССРСР, — не на факти його постійного втручання у внутрішнє життя європейських держав при допомозі своїх експозитур, у вигляді совітських представництв та комуністичних партій, що виявляються в уличних боях, озброєних демонстраціях, які закінчуються кривавими жертвами, і не на звичайні тепер факти підняття повстань в колоніях і по мандатних територіях, що знову таки приводять до збройних конфліктів з сотнями й тисячами людських жертв, порушуючи нормальний стан взаємовідносин, — для нас тепер більш цікаво звернути увагу на те, як внутрішня отруйна, гнила атмосфера совітського ладу починає розтікати по поверхні міжнароднього життя й одкривати очі навіть самим невибагливим представникам європейської громадської та політичної опінії.

Ще так недавно здивована Європа спостерігала, як тисячі б у в ш и х німецьких, шведських, болгарських колоністів, що жили століттям на теренах Росії, що мирились з царським режимом, кидали місце свого осідку й тікали світ-за-очі за межі ССРСР з єдиною думкою й бажанням — вирватися з цього пекла. Тепер в с і с у м е ж н і з ССРСР держави, навіть такі, як Персія, знаходяться під тиском нової стихійної хвилі біженців, на цей раз корінних громадян ССРСР, які теж тікають світ-за-очі, щоб тільки бути поза межами досягнення совітського режиму.

Було би великою наївністю думати, що це є виключна психологія прикордонних місцевостей, бо вона є однаковою навіть для совітських урядовців закордонних установ, що десятками відмовляються повертати додому тоді, коли їх туди кличуть. Тільки що замовкли відгомони скандалу з Беседовським, як виникли нові у Берліні, Стокгольмі, а цими днями — в Лондоні, де відмовлення 20 урядовців повертатися і реакція на це Совітської влади з погро-

зою смертною кари та зверненням за допомогою до чужого уряду, щоб він примусив цих до цього часу добірних більшовиків їхати додому, викликало загальне обурення. Але ще більшим за те обуренням було почуття повного здивування перед тим, що такі факти і події можуть мати місце в державі ХХ століття, яка вважає себе чалежною до цивілізованого світу.

Такі самі почуття обурення і гіпертрофованого здивування викликало відкриття, що совітська держава може в організованій спосіб підробляти гроші інших держав, організовувати фабрики фальшування чужих паспортів та інших офіційних документів, налагоджувати вбивства та викрадання людей на територіях її невідкладних. Пересічний європеець стоїть перед викриттям таких явищ і фактів здерев'янілий, бо він звик таку діяльність ставити лише на рахунок загально бандитських організацій та на працю злочинних елементів. Він не міг до останнього часу повірити тому, що такими ділами могла займатися сучасна держава чи безпосередньо, чи через своїх уповноважених агентів та експозитури.

Останні часи тим і важливі, що вони з наочністю це довели, й європейська опінія мусіла це визнати, а пересічний європеець мусів повірити, що така держава не тільки існує, але ще й більше, — що з якогось непорозуміння її представники мають право нарівні з іншими приймати участь в міжнародній праці.

Цілком зрозуміло, що таке викриття не могло перейти дурно, і сучасний момент являється дійсно переломовим в загальному відношенні європейської опінії та політичного світу до ССРСР.

Усе більш та більш для ширших кол цивілізованого світу вияснюється, які непереможні протилежності існують між ним та совітським режимом, щодо громадської та державної моралі і навіть у поглядах на звичайну порядність. Стає нарешті зрозумілим для самих безоглядних та довірчивих людей, яка непереходна прирва лежить між тими засадами, на яких збудована європейська цивілізація та державне життя культурних країн та режимом ССРСР. І корінь справи тут зовсім не в тому, що на теренах колишньої Росії наче б то робиться якийсь вели-

кої ваги соціально-політичний експеримент, бо, як такого, ні комунізму, ні соціалізму там і духу нема, бо вони вимагали б у першу чергу свідомості та творчості народніх мас, а не деспотизму та насильства командної касті. Цього ж останнього досить було в минулій історії з такими ж самими наслідками, які маються зараз в ССРСР.

Справа, на наш погляд, полягає в тому, що під прикриттям комунізму виясняється, оскільки велика різниця дійсно існує між шляхами і засадами європейської цивілізації та тими, якими йде сучасна Московщина в своїй державній будові. Тому то таке широке співчуття скрізь зустріла ідея протесту проти релігійних переслідувань, тому то могла виникнути думка в де-яких країнах, де існує заборона торгівлі продуктами рабської праці, прирівняти до цих продуктів і продукти з ССРСР.

Наша партія, яка завжди стояла на засадах справжнього європейзму, якої політичною провідною метою є самостійна європеїзована Українська республіка, з особливим задоволенням може констатувати цей поступ, що еволюцію думки цивілізованого світу щодо ССРСР. Це задоволення тим більше, що цей процес неминуче зв'язаний з більшим зрозумінням того, що Україна, яка завжди стояла і культурно поруч Західної Європи, має особливе право на співчуття і підтримку в своїй змаганні визволитися від московського ярма та прилучитися до цивілізованого світу.

-----o-----

Б.Гловінський.

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ.

"Хто ж ці свідомі селяне, на яких спирається СВУ? Це ті свідомі, що підіймали повстання проти Радвлади; це ті свідомі, що становили кадри зелених; це ті свідомі, що вирізували на грудях червоноармійців червоні зірки; це ті свідомі, що співробітникам продармії розрізували животи та засипали їх збіжжям; це ті свідомі, що обливали смолою і палили наших комісарів; це ті свідомі, що нищать колективізоване збіжжя, вбивають активних совітських робітників, стріляють сількорів". Так говорив на процесі СВУ киевській прокурор Би-

стрижков. "Це ті свідомі, добавимо ми від себе, що не приймають московського панування і комуністичних експериментів; це ті свідомі, що являються найбільшою загрозою для більшовиків і найпевнішою надією для нас; це ті свідомі, що в майбутньому мають стати тією силою, яка змете до решти режим насильства і неволі і зробить Україну вільною й незалежною державою". І ось проти цих свідомих і скерована в першу чергу колективізація і те, що йде поруч з нею, - т.зв. "раскулачивание", "знищення куркульства, як класи". Це, коли ми розглядатимемо колективізацію, як засіб державної політики, як засіб, що скерований на те, щоби знищити економічну, а значить і політичну силу найсильніших противників московської диктатури. І те, що колективізація має бути проведена в першу чергу в зернових районах, виявляє поза чисто економічними моментами справжню політичну мету московських диктаторів: ослабити, знищити індивідуального хлібороба, який має найбільшу силу в немосковських, "інородчеських" районах і тим позбавити себе від грізного супротивника не лише соціального, але й національного; знищити ворога, що вбачає в усіх цих заходах московської влади не лише неприродні і безглузді соціальні експерименти, але і певну великодержавницьку політику Москви, політику експлоатації і пригнічення. Спротив іде по двох лініях, і це збільшує його силу, збільшує небезпеку.

Така політична сторона колективізації.

Як економічна міра, колективізація сільського господарства входила, як складова частина, до відомого п'ятирічного плану більшовиків. Існування поруч з усупільненим соціалістичним сектором в промисловості великого приватно-господарського сектору в сільському господарстві завдавало більшовикам великих труднощів. В плановому господарстві був прорив і то настільки великий, що всі плани і розрахунки міг звести на нівець. Зверх-індустріалізація країни могла відбутися лише за рахунок сільського господарства, і для того потрібно опанувати хліборобську продукцію і поставити її до послуг плану.

Колективізація мала забезпечити це панування: обрахунок засіву і збуту, контрактація, хлібозаготівлі - все це заходи в царині перш за все р о з п о д і л у с.-господарського прибутку. Одночас-

но в царині п р о д у к ц і ї - колективізація мала б привести до утворення замість дрібних індивідуальних великі колективні господарства. На думку більшовиків ця заміна приведе до піднесення продуктивності, завдяки більшій раціоналізації праці, використанню механічних двигунів то-що.

Колективізацію, як частину 5-річного плану, почали здійснювати з кінцем першого року п'ятирічки, і вже в кінці першого кварталу другого року план колективізації, розрахований на п'ять років, був здійснений майже повністю. Осінь і зима 1929-1930 років проходили під знаком "стихійної" колективізації. Причини цього - подвійного характеру. З одного боку - адміністративний примус, насильство агентів на місцях, що силоміць загоняли селян до колхозів. З другого боку - той тиск, що ішов увесь час, доходячи в останній час до нечуванних розмірів, на індивідуального господаря, який в колгоспі сподівався знайти не лише полегшення від тиску, але й широко обіцяну державою допомогу. Це явище супроводилося небувалом ще руїною сільського господарства. Ідучи в колгосп, селяне нищили реманент, різали худобу, продавали чи споживали зерно. Втрати від цього стихійного процесу надзвичайно великі, але підрахувати їх, як би навіть совітські умови це дозволяли, нема жадної можливості.

Заганяючи в той чи інший спосіб селян до колгоспів, більшовики одночасно здійснювали ще одне із завдань своєї сільсько-господарської політики. Вони нищили куркуля, заможного селянина, при чому це завдання поруч з колективізацією було поставлене, як ударне завдання сучасної політики. З колективізацією воно мало той зв'язок, що для утворення колгоспів потрібно було дати необхідний капітал. Цей капітал більшовики хотіли дати за рахунок грабунку заможнішого селянства, нового "чорного переділу", при чому забиралося у куркулів усе, починаючи від землі і кінчаючи хатою й хатньою худобою.

Коли аграрна революція, що відбулася на Україні, в 1917 р. знищила поміщицьке землеволодіння, вона не зробила перевороту в продукційних відносинах; вона лише довершила той процес, що йшов з самого звільнення селян од кріпацтва - перехід землі від поміщиків до селян, парцеляцію великого

землеволодіння. Переворот якщо і відбувся, то лише в площі юридичній, в площі володіння землею, в напрямку переходу й закріплення цього володіння за селянами.

Колективізація, як її намічають і провадять більшовики, означає переворот в самих продукційних відносинах. Індивідуальний господарь замінюється колективним, при чому на місці дрібних селянських господарств мають повстати великі колективні зернові фабрики.

І вже наперед можна сказати, на підставі цілої господарської історії людства, що такі перевороти не можуть бути здійснені в такий короткий термін, що його ставлять більшовики. Бо - крім бажання законодавця - влади - ми не маємо жадного нового господарського фактора, щоби сприяв цьому перевороту. Ми не бачимо жадних економічних підстав, що могли би сприяти розвитку великого колективного господарства й витисненню дрібного індивідуального. Всі ці моменти, що спричинилися до колективізації 40 % /чи 50 %/ українських сільських господарств, є поза господарчими, є моментами адміністративного примусу, що в дуже малій мірі може впливати на процес господарчого розвитку.

Крім того, сільсько-господарська економія насчить, а факти сільсько-господарської дійсности ствержують, що в сучасних умовах, при сучасному стані сільсько-господарської техніки, при сучасному розвитку духовної культури сільсько-господарського населення дрібне господарство економічно стоїть вище великого; воно вигідніше останнього і під приватно і під народне господарчим кутом зору. Дрібне господарство на одиницю землі і одиницю праці дає більше, ніж господарство велике.

Це дає нам підстави з великим сумнівом, більше того, з цілковитою невірою дивитися на новий більшовицький експеримент. Колективізація засуджена на неуспіх не тільки тому, що у більшовиків не вистарчає і не вистарчить тракторів для обладнання нових зернових фабрик чи керовничого персоналу, що необхідний для великих закладів. Вона засуджена на провал у першу чергу через те, що вона йде проти сучасного господарчого розвитку, воупереч його законам; вона намагається здійснити те, що в сучасних умовах не до здійснення; і

тим більше в такі короткі терміни, в той час як для господарчих "переворотів" потрібні не роки, а десятки й сотні років, потрібна зміна цілих генерацій. Про це нас учить історія, і у нас нема жадних підстав думати, що для більшовиків вона змінить свої невблагані закони.

В самій ідеї колективізації і способах її переведення є внутрішнє протиріччя, що з неминучістю має привести до її краху. Бо на шлях колективізації більшовики пішли для того, щоби як най-більше і найзручніше взяти з села; мігтим для переведення колективізації вони повинні витрачати на село, давати різні пільги, кредити, лише щоби затримати селян в колгоспах.

Так, колективізація засуджена на неуспіх, але цей більшовицький досвід несе з собою нову руїну українського села і цілого українського народнього господарства, що на добробуті цього села базується.

Нищення індивідуального господаря, що переводиться під прапором колективізації, і "раскулачвання", це нищення своєї наслідки дасть, і ці наслідки будуть дуже негативні. Ми вже вказували на ту руїнацію живого інвентаря, що переводить селянство, йдучи до колгоспів. Це означає зменшення народнього багатства країни, підриє її продукційних сил. Боротьба з куркулем, що йде аж до фізичного нищення заможнього селянства, несучи з собою горе й руїну, означає також перехід міцних, продукційних господарств з рук справжніх господарів до рук найгірших під всіма оглядами елементів села. Ми також не мусимо забувати про ту моральну руїну, що означає ця боротьба проти індивідуального, заможнього селянина. Охота до праці, змагання до піднесення свого господарства на вищий ступінь, змагання збільшити свій прибуток і в такий спосіб спричинитися до збільшення прибутку національного - це змагання вбивається. На місце його приходять інші, гірші інстинкти - легкий заробіток на грабунку і "чорному переділі" куркульських господарств і сподіванка на державну допомогу в колгоспах.

Далі колективізація означає закріпощення селян, обернення їх в державних кріпаків, що працюють на зернових фабриках в становищі, що буде гіршим за становище робітника на промисловому закладі.

Колгоспи не зможуть дати вищої продукційности, ніж її мали індивідуальні господарства - на це не дозволить сучасний рівень с.-г. культури на Україні та брак капіталів у СРСР, які б вона могла вкласти в сільське господарство.

Ця продукційність, можна з певністю сказати, буде нижчою, бо селянин працюватиме не на своєму і не для себе. Селянин втратить радість праці, що таку роль грає якраз у сільському господарстві, де ми маємо до діла з живою природою. Зменшиться врожай, і примара нового голоду встане перед країною.

І ми бачимо вже наслідки. Плянове завдання по засіву на Україні виконано лише на 40 % /"Економ. Живнє" ч.41 від 19.IV.1930/, це значить більше половини поля залишилося пусткою.

На сьогодні абсолютно не можна сказати, куди приведе колективізаторська політика більшовиків. Не можна навіть виявити, який стан з колективізацією є в сучасний мент. З березня місяця, після відомої статті Сталіна "Запаморочення від успіху" і циркуляру ЦК, більшовицька політика проробила ще де-кілька зігзагів, хитаючися від підтримки індивідуального господарства до нових пільг для колгоспів. Разом з нею подібні хитання проробляло й селянське господарство - то масами виходячи з колгоспів, коли оголошується принцип добровільности, і знову ідучи до них, коли бачить, що однаково для індивідуального господаря життя не буде, а колгоспам дають нові полегшення, нові привілеї.

Все це утворило небувалий ще хаос в земельних відносинах. Все це веде до все більшого падіння авторитету влади. Все це означає неімовірно напружений стан відносин на селі, де весь час невгаваючи іде боротьба між селянством і владою.

Наша партія з абсолютним скептицизмом ставить до можливості - на сучасний мент - здійснити колективізацію сільського господарства. І із моментів найбільшої продукції і із моментів найсправедливішого розподілу вона стоїть за приватну власність на землю й засоби виробництва. Не віримо ми, що ті колгоспи, які утворили більшовики, можуть затриматися, можуть виправдати себе без адміністративного примусу.

І ми констатуємо: колективізація несе за собою руїну і хаос; вже сьогодні це є нове страшне лихо,

лке звалилося на голову нашого селянства; на завтра - коли прийде час уборки врожаю - воно обернетесь в справжню катастрофу.

-----o-----

М.Прокопович.

ПІСЛЯ МАСАРИКОВИХ СВЯТ.

Демократичний лад, в однину від усіх інших ладів, дає можливість достойнішим стати на чолі народу й держави.

Вільно обраним вождем народу за демократії може стати той, хто має для цього найбільше здібностей, найбільше права.

І за останнє півстоліття, коли демократичний лад закріпився майже в усіх культурних країнах світу, ми бачимо різних людей, що їх воля народня ставила на найвище місце в державі. Парламенський трибун, покликаний політик Раймонд Пуанкаре і скромний чесний громадянин Еміль Лубе у Франції; шляхетний ідеаліст, далекий від життя кабінетний професор Вудро Вільсон - в Сполучених Штатах; революціонер і терорист, прямий і чесний, справжній лицарь - маршал Іозеф Пилсудський в Польщі; вірний слуга імператора, монархіст по переконанню, що усвідомив свій обов'язок перед німецьким народом і чесно виконує роль республіканського президента, фельдмаршал Гінденбург - у Німеччині.

І лише одна держава має щастя мати за свого вождя філософа.

Масарик - не лише професор філософії. Він - справжній філософ в найліпшому розумінню цього слова. Він - філософ життя, він добре знає це життя; його філософія - філософія життєвої мудрости.

Його життя, діяльність і твори - це ціла наука для сучасних і прийдешніх поколінь.

Як державний муж, як активний політик, Масарик має значіння, що виходить далеко поза межі чехословацького народу і його держави.

Значіння його державної філософії полягає в тому, що він, по-перше, дав нам цілком закінчену струнку систему філософії визвольної боротьби поневоленого народу; подруге, він виступив ідеоло-

гом демократії, дав філософське уґрунтування засад демократії, розкрив справжню істоту демократії.

Основна риса Масарикової філософії - це те, що слово у нього ніколи не відходило від діла, лише ділом ствержувалося й закріплялося. І коли Масарик намалював і уґрунтував шлях визволення чехословацького народу, він сам пішов по цьому шляху і ніколи з нього не збочив.

І коли він став президентом республіки, і йому на ділі довелося здійснювати те, що він ісповідував, він зумів на ділі показати, в чому полягає справжня демократія й як її треба переводити в життя.

Його глибокі думки, розсіяні в його творах, промовах, "посольствах" до народу і народнього зібрання - з'являється основою для справжнього розуміння демократії, закладним камнем для будови демократичного світогляду, постулятами для вихови людства в демократичному дусі і могутньою зброєю, як аргументація проти ворогів демократії. За часів, коли на демократію ведуться з різних сторін найзавзятіші напади, Масарик і його філософія - це найліпша відповідь на них.

Наша партія, що на своїому прапорі написала "Українська Демократична Республіка" і що хоче здійснити цей ідеал, змагаючись за волю й незалежність українського народу, з почуттям глибокої пошани і вдячності згадує й вітає Славетного Ювілянта, що дав нам високий приклад, як треба боротися й здобувати цю незалежність, як треба її закріпити і скерувати на щастя й добро цілого народу.

-----o-----

З МИНУЛОГО ПАРТІЇ.

У часті Української Радикально-Демократичної /С.-Ф./ партії в різних українських урядах. 1917 рік, як відомо, був часом, коли тільки партії з дуже лівою і голосною програмою могли рахувати на ширший успіх. Для успіху потрібна була величезна реклама, далеко йдучі демагогічні виступи. Партія свідомо не хотіла ставати на цей шлях. Це привело до того, що в Централь-

ній Раді кількість с.-ф. була дуже незначна, і на виборах того часу партія не мала великого успіху. Але за те партія займала далеко значніше становище, ніж можна було сподіватись на її успіх у мас. Ні один уряд український не обійшовся без участі партії: в певні моменти з її центральним комітетом мусили рахуватись усі політичні кола.

В першому Генеральному Секретаріаті, складеному 15 червня 1917 року, був тільки один радикал-демократ - С.О.Бфремов, як генеральний секретар по міжнародних справах. Він узяв собі на заступника О.Я.Шульгина, а сам з 1 липня того ж року демісіонував.

15 липня Генеральний Секретаріат переформувався: до нього мали увійти національні меншости. З цього часу член партії О.Я.Шульгин робиться Генеральним Секретарем міжнародних справ, фактично міністром справ закордонних.

Після прийняття інструкцій Тимчасового Правительства для України уряд Винниченка демісіонував. Центральна Рада доручила скласти новий уряд тодішньому члену партії Р.-Д. - Д.І.Дорошенкові, який однак уряду не склав: за три дні від своєї місії відмовився.

Винниченко сформував тоді новий уряд, до складу якого увійшли члени партії: покійний М.І.Туган-Барановський /фінанси/, О.Г.Лотоцький /державний писар/, О.Я.Шульгин /закордонні справи/, К.А.Мацієвич /тов.міністра справ земельних/. Пізніше, коли склад уряду був поповнений лівішими елементами /Порш, Ткаченко/, з нього вийшли - проф.Туган-Барановський, О.Г.Лотоцький, а згодом і К.А.Мацієвич. Після видання III Універсалу подавав на демісію і Шульгин, але, з огляду на інтереси закордонної політики, він зостається в цьому уряді до кінця його існування, себ-то до 13 січня ст.ст. 1918 року.

В с.-р.-івський уряд р.-д. спершу не входили, хоч їх дуже запрошували, а потім були там представлені В.К.Прокоповичем /нар.освіта/, І.А.Феконком-Чопівським /торгівля/ та С.П.Шелухиним /юстиція/.

В першому Гетьманському уряді взяв участь тільки Д.І.Дорошенко /керувчий мініст. закорд. справ/, але мусив за те вийти з партії. Про роль партії в цей період - в слідуючому бюлетені.

З ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКОРДОННОГО БЮРА.

І. П о с т а н о в а З а к о р д о н н о г о
Б ю р а в і д 22 б е р е з н я ц. р. — З а с л у х а в -
ш и і н ф о р м а ц і ї п р о п е р е с л і д у в а н н я б і л ь ш о в и ц ь к о ю
в л а д о ю У к р а ї н с ь к о ї А в т о к е ф а л ь н о ї Ц е р к в и , З а к о р д о н -
н е Б ю р о Р. — Д. п а р т і ї п р и й н я л о т а к у р е з о л ю ц і ю :

М а й ж е т и с я ч у л і т т о м у п р и с т у п и в у к р а ї н с ь к и й н а -
р о д д о х р и с т і я н с ь к о ї в і р и , і з т о г о ч а с у У к р а ї н а
с т а л а к р а ї н о ю х р и с т і я н с ь к о ї к у л ь т у р и . Х р и с т і я н с ь к а
в і р а н а п р о т я з і у к р а ї н с ь к о ї і с т о р і ї б у л а д л я н а ш о -
г о н а р о д у н е ф о р м а л ь н и м о б р я д о м , а с д н и м і з г о л o в -
н и х ч и н н и к і в й о г о к у л ь т у р н о г о р о з в и т к у й н а ц і о н а л ь -
н о ї к о н с о л і д а ц і ї . К и т т я р е л і г і й н е н а У к р а ї н і з а с н o -
в а н о б у л о н а і н т и м н і й т а о р г а н і ч н і й с п і в п р а ц і д у х o в -
н о ї і е р а р х і ї з в і р н и м и , с е б - т о з ц і л и м n a p o d o m . У ж е
в X I с т о л і т т і n a ш a ц e p k b a c т a л a ф a к т и ч н o a в т o k e ф a л ь -
н o ю , п р я м у ч и с a m a , б e з з o в н і ш н ь o г o п р o в o д у , d o р e -
л і г і й н o г o , м o р a л ь н o г o й к у л ь т у р н o г o p o z b i t k y n a c e -
л e n n я . У X V I т a X V I I c т o л і т т я х , z a d o п o м o г o ю в c e н a -
р o d н і х б р a т ь в , в р я т y в a л a в o n a u k p a ї н с ь к и й n a p o d o d
k y л ь t y p n o г o й n a ц і o n a л ь n o г o z a n e п a d y , п і d г o т o в y в a л a
й o г o в c e б і ч н o d л я в і d т в o p e n n я n a ц і o n a л ь n o ї d e p ж a в и ,
a в ч a c в e л и k o ї p e в o л ю ц і ї B o г d a n a X m e л ь n и ц ь k o г o ц і -
л a d y x o в n a і e p a r x і я в c ю v a г y c в o g o v c e n a p o d н ь o г o
a в т o p и t e t y o d d a л a n a d o п o м o г y v e л и k o м y г e т ь m a n o в і .
І e p a r x і я ц e p k b и n a ш o ї o c т a н ь o ю z y c і x v e p c t b n a -
р o d н і х п і d л я г л a м o c k o в ь c ь k o м y т и c k y , б o n e d a в a л a в o -
н a c v o g o б л a г o c л o v e n n я т a з г o d и n a z л y k y z M o c k o v o ю .
П і d z a p я d o m M o c k o v ь c ь k o г o C и н o d y n a п р o т я з і m a й ж e
200 л і t п і d y п a d a л o u k p a ї н c ь k e ц e p k o v n e k и t t я , a л e
і c t o p и ч н і й o r g a н і ч н і й z v ' y z o k d y x o v n o ї і e p a r x і ї z n a -
р o d o m б y в o c т і л ь k и ж и в y ч и й , щ o z p a z y ж e z v і d т v o -
p e n n я м u k p a ї н c ь k o ї d e p ж a v и y ф o p м і У Н P v і d т v o p и л a -
c я й У k p a ї н c ь k a A в т o k e ф a л ь n a Ц e p k b a , n a v ' y z a v ш и т и m
і c t o p и ч n y d y x o v n o - n a ц і o n a л ь n y т p a d и ц і ю c v o ю . T e п e p
C o в і t ь c ь k a M o c k o v ь c ь k a v л a d a v c і m a z a x o d a m и z n a г a c ь t ь -
c я z n и щ и t и У k p a ї н c ь k y A в т o k e ф a л ь n y Ц e p k b y . N e т o m y
л и ш e , щ o v o n a e c t ь c п p a в e d л и v o ю x p и c т і я н c ь k o ю ц e p k -
в o ю , м o р a л ь n і o c н o v и я k o ї т a k і п p o т и л e ж н і a m o p a л ь -
н и м z a k л a d a m a з і й c ь k o г o м a p k c и з m y б і л ь ш o v и k і v . A л e
n и щ и t ь і ї v o n a щ e й т o m y , щ o У k p a ї н c ь k a A в т o k e ф a л ь -
n a Ц e p k b a c a m и m c v o ї m і c н y в a n n я m щ o - x v и л и n и n a г a d y e
ї m п p o u k p a ї н c ь k y d y x o v n y т p a d и ц і ю , г л и б o k o z a k л a -
д e n y в n a ц і o n a л ь n і й п c и x o л o г і ї u k p a ї н c ь k o г o n a p o d y .
Я k k o л и c ь П e t p o I в z n a k п e p e m o г и n a d У k p a ї н c ь k o ю

церквою примістив на головному хресті Михайлівсько-го монастиря двоголового орла, так тепер більшови-ки ставлять по наших церквах свої безбожницькі та інші клуби. Та дарма! Одійшов до пітьми історії Петро I, завалилось саме московське царство, а Укра-їна та її церква встали живими з приготованої для них історичної могили. Близький же час, коли запа-де з шумом і совітська влада, і прославлять тоді мучеників Української Автокефальної Церкви всі ук-раїнці без розділу політичних переконань і світо-глядів своїх. Бо вмирали й загинали вони не тільки за світлий ідеал християнства, але й - за Україну.

З вищенаведених мотивів Закордонне Бюро У.Р.-Д. партії проголошує ще раз, що Р.-Д. партія стояла завжди, стоїть і стоятиме в обороні Української Ав-токефальної Церкви.

II. Закордонне Бюро доводить до відома членів партії, що конференція членів Центрального Коміте-ту з участю представників місцевих груп має відбу-тися на Зелені Свята - в початку червня - в Празі Чеській.

Намічається наступний порядок денний:

- 1/ Вибори Президії Конференції.
- 2/ Затверження протоколу минулої Конференції.
- 3/ Звіт Закордонного Бюра і план діяльності на майбутнє.
- 4/ Звіти місцевих груп.
- 6/ Дискусії над звітами.
- 7/ Доклади:
 - а/ Сучасне становище на Україні і на еміг-рації - К.Мацієвича.
 - б/ Міжнародне становище - О.Шульгина.
 - в/ Ідеологічна база партії - Є.Гловінсько-го.
 - г/ Тактика партії - М.Славинського.
- 8/ Резолюції по докладах.
- 9/ Вибори Закордонного Бюра.
- 10/ Вільні внески.

-----o-----

З ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ГРУП.

П о д е б р а д с ь к а г р у п а. На засідан-ню 4 березня ц.р. К.А.Мацієвич зробив доповідь на-тему гасла партії - "Нація - вище за класи, держа-

ва - вище за партію". Зупинившись спочатку на тому, що звичайно називається "ідеологією" партії, промовець застерігає проти надужиття цим терміном і тим змістом, що в нього вкладається. Партії не повинні підпорядковувати собі людину цілком з цілим її світоглядом. Партійні програми не мають бути ідеологією партій, лише викладом тих практичних заходів державної політики, яку намагається провести в життя та або інша партія. Лише повинні бути певні вихідні точки і такими вихідними точками являється те гасло, що прийняла наша партія. І далі докладчик зупиняється на аналізі цього гасла й на розкритті його змісту і значіння.

На засіданні 8 квітня Г.С.Шиянів зробив доповідь про ту частину програми партії, що трактує про державний устрій України, а на засіданні 6 травня В.Ф.Кучеренко зробив аналогічну доповідь про закордонну політику в програмі партії.

-----o-----

З М І С Т.

Од Закордонного Бюра.	Ст.	1
К.Мацієвич. На переломі.	"	3
Є.Гловінський. Колективізація.	"	5
М.Прокопович. Після Масарикових свят.	"	11
З минулого партії.	"	12
З діяльності Закордонного Бюра.	"	14
З діяльності місцевих груп.	"	15

----:-:-----